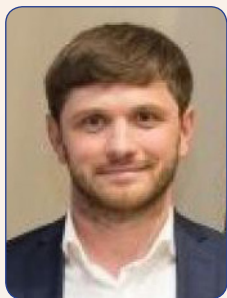

ACȚIUNILE SPECIFICE ALE PROCURORULUI LA ETAPA ȘEDINȚEI PRELIMINARE

Ion CHIRTOACA,
doctorand, Școala doctorală
„Științe penale și drept public”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a
MAI, asistent universitar
<https://orcid.org/0000-0002-8546-698X>

SUMAR

Temeiul juridic al examinării cauzelor penale în fața instanței de judecată îl reprezintă transmiterea acestuia de către procurorul care a întocmit rechizitoriul. Ca consecință a acțiunii procurorului, este aducerea persoanei/persoanelor în fața instanțelor judecătorești, care, din perspectiva procurorului, urmează a fi atrași la răspundere penală. Prin urmare, acțiunea în justiție determinată de înaintarea rechizitoriului este susținută de către un subiect activ, în persoana procurorului. Anume privit din această perspectivă, rolul procurorului la faza ședinței preliminare este unul complex. Or, este cunoscut că un prim scop al acuzării în fața primei instanțe îl reprezintă atragerea la răspundere a persoanei. Cele expuse mai sus nicidecum nu anulează postulatul că atragerea la răspundere trebuie să fie legală și temeinică.

Prezentul studiu abordează mai multe acțiuni specifice pentru ședința de judecată preliminară, pe care urmează să le exercite acuzatorul de stat la judecarea cauzei în fața primei instanțe.

Cuvinte-cheie: ședință preliminară, procuror, partea apărării, lista probelor, cereri, demersuri.

Introducere

Judecarea cauzei penale în fond este precedată de ședința de judecată preliminară. Prima măsură întreprinsă după înregistrarea dosarului penal în instanță este numirea ședinței preliminare. Astfel, potrivit art. 345 alin. (1) Cod de procedură penală, în termen de cel mult trei zile de la data la care cauza a fost repartizată pentru judecare, judecătorul sau, după caz, completul de judecată, studiind materialele dosarului, fixează termenul pentru ședința preliminară. Reieșind din prevederile art. 345 alin. (1) Cod de procedură penală, ședința preliminară va trebui să înceapă în cel mult 20 de zile de la data repartizării cauzei penale.

SPECIFIC ACTIONS OF THE PROSECUTOR AT THE STAGE OF THE PRELIMINARY HEARING SUMMARY

The legal basis for the examination of criminal cases before the court its submission by the prosecutor who drew up the indictment act. As a consequence of the prosecutor's action, it is bringing the person/persons before the courts, who, from the prosecutor's perspective, are to be held criminally liable. Therefore, the legal action determined by the submission of the indictment act is supported by an active subject, in the person of the prosecutor, from this point of view, the role of the prosecutor at the preliminary hearing phase is a complex one. Or, it is known that a first purpose of the accusation before the first instance is to hold the person liable. The above, in no way cancels the postulate that the prosecution must be legal and thorough.

This study provides a through analysis of specific actions for the preliminary hearing, which the prosecutor have to exercise when the case is tried before the first court.

Key-words: preliminary hearing, prosecutor, the defense side, list of evidence, requests.

Scopul acestei ședințe, ce se desprinde din conținutul prevederilor articolului 345 Cod procedură penală, este de a pregăti cauza penală de examinare în fond. La moment, în legislația Republicii Moldova este reglementată procesual ședința preliminară, ea nu reprezintă o fază distinctă a procesului penal, ci este o etapă a fazei judecării cauzei. Unii autori apreciază ședința de preliminară ca pe o etapă facultativă la examinarea cauzei în fond [9, p. 777]. În alte țări, de exemplu, în viziunea legiuitorului român, camera preliminară reprezintă o a doua fază a procesului penal, așadar, o fază procesuală distinctă, încadrată (*in abstracto*) de faza urmăririi penale și faza judecării [17, p. 716].

Prin urmare, deși nu reprezintă o fază distinctă a procesului penal, totuși, ședința preliminară în practica judiciară națională din ultima perioadă de timp are implicații tot mai mari față de derularea ulterioară a fazei judecării cauzei în fond. Cele expuse sunt dovedite de o serie de excepții de neconstituți-

onalitate a anumitor prevederi procesuale ce țin de desfășurarea ședinței preliminare. Din raționamentele expuse, deducem că un rol tot mai important în soluționarea diverselor incidente de procedură îl are acuzatorul de stat.

Ședința preliminară este, în esență, ședința de judecată în care se pun în discuție o serie de cereri și demersuri, și pentru prima dată unele principii ale procesului penal se manifestă deplin. Unul dintre aceste principii este cel al contradictorialității – reglementat atât de art. 24 al Codului de procedură penală, cât și de jurisprudența CtEDO (a se vedea, inclusiv, hotărârea CtEDO din 29.08.1991 în cauza *Brandstetter c. Austriei*, § 67), inclusiv expunerile doctrinare la acest subiect [14, p. 125]. Astfel, contradictorialitatea este un principiu fundamental al dreptului procesual penal care îngăduie părților să participe în mod activ la prezentarea, argumentarea și dovedirea drepturilor și apărărilor în tot cursul desfășurării procesului, având dreptul de a discuta și combate susținerile făcute de fiecare dintre ele. La fel, ședința de judecată preliminară evidențiază și unele omisiuni ale fazei de urmărire penală, care, eventual, pot fi remediate sau sancționate, după caz.

Rezultate

Reglementările specifice fazei ședinței de judecată preliminară se regăseau și în Codul de procedură penală în redacția anului 1961, în titlul patru, capitolul douăzeci și unu. Menționăm că aspectele specifice ședinței preliminare, așa cum le cunoaștem azi, erau reglementate de prevederile art. 196-199 Cod de procedură penală [3]. Reținem cele mai importante reglementări similare ședinței preliminare cu cele din prezent erau: stabilirea competenței, suspendarea cauzei, examinarea demersurilor etc.

Actualmente, reglementările ședinței de judecată preliminară sunt reflectate în art. 345 alin. (4) din Codul de procedură penală [4]. Accentuăm faptul că cererile și demersurile la această etapă procesuală pot fi diverse și privesc un spectru larg de aspecte, precum sunt: recuzarea, stabilirea listei probelor, trimiterea cauzei după competență sau, după caz, încetarea totală sau parțială a procesului penal, suspendarea procesului penal, fixarea termenului de judecată, măsurile preventive și de ocrotire.

Totuși, urmează să menționăm că în practica judiciară cercul cererilor și demersurilor de la etapa ședinței preliminare îl depășește pe cel indicat la art. 345 Cod de procedură penală. Astfel, în practica judiciară se atestă un spectru mult mai divers de cereri, printre care menționăm cereri privind excluderea probelor din dosar, asigurarea acțiunii civile, ridicarea sechestrului, cereri privind inadmisibilitatea probelor etc.

În contextul soluționării cererilor la etapa ședinței preliminare, „instanța de judecată este chemată să acționeze ca garant al realizării de către părți a

drepturilor și intereselor legitime ale acestora în înfăptuirea justiției într-o cauză penală” [2, p. 130], fiind figura centrală care urmează să diriguiască comportamentul tuturor participanților la proces.

Participarea acuzatorului de stat la faza judecării cauzei este una indispensabilă și urmează a ține cont de atribuțiile acestuia, specifice respectivei etape procesuale. Atribuțiile procurorului pentru faza judecării cauzei se regăsesc în art. 320 Cod de procedură penală, care reglementează atribuțiile acuzatorului de stat în fața instanței de judecată. Totuși, atribuțiile acuzatorului de stat la faza judecării cauzei urmează a fi exercitate de către acesta în dependență de etapa procesuală la care se află judecarea cauzei în prima instanță.

Rolul special al procurorului la faza judecării cauzei la etapa ședinței preliminare îl deducem și din dreptul procurorului, prevăzut de art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, de a modifica învinuirea, „dacă probele cercetate în ședință de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior” și este realizat prin emiterea în acest sens a ordonanței, iar instanța are obligația de a o accepta, în cazul prezenței probelor incontestabile. Reținem că acest drept este proporțional cu situația care l-a determinat: săvârșirea de către inculpat a unei infracțiuni mai grave decât cea incriminată. Or, procurorul nu poate fi lipsit de dreptul de a-și exercita atribuțiile sale potrivit art. 124 din Constituție. În contextul celor expuse, ținem să precizăm că, potrivit articolului 325 alin. (2) Cod de procedură penală, modificarea învinuirii în sensul agravării situației inculpatului se admite numai în cazurile și în condițiile prevăzute de prezentul cod și este de competența exclusivă a procurorului care participă la judecarea cauzei penale în instanța de judecată.

În contextul celor expuse, menționăm că acuzatorul de stat - similar fazei de urmărire penală, la faza judecării cauzei, etapa ședinței preliminare - urmează să își argumenteze fiecare poziție. În acest sens, cercetătorul Dumitru Calendari menționează: „Planificarea susținerii acuzării de stat, ca o parte importantă în pregătirea acuzatorului de stat către cercetarea judecătorească, presupune planificarea, în primul rând, a unui proces de gândire, care ajută acuzatorul de stat să formeze un program al acțiunilor pe care îl urmează în cadrul cercetării judecătorești pe cauze penale, precum și planificarea susținerii acuzării de stat, care este un proces dinamic, complex și cu mai multe etape, ca rezultat fiind diferite planuri întocmite de către procuror în dependență de numărul și caracterul sarcinilor puse în fața sa” [1, p. 2].

După cum am reiterat mai sus, atribuțiile procurorului la etapa ședinței preliminare sunt specifice și, de regulă, pozițiile sale sunt determinate atât de cererile apărării cât și de eventualele declinări de competență ce au loc prin prisma prevederilor art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală, care stipulează

că „toate cererile, plângerile și demersurile înaintate după trimiterea cauzei în judecată se soluționează de către instanța care judecă cauza”. În practica judiciară această prevedere procesuală a determinat o serie de incidente de procedură, ridicate cu precădere de către partea apărării, care solicita soluționarea acestora în cadrul ședinței preliminare.

Cu riscul de a fi criticați, considerăm că unele declinări de competență, în mod special ale judecătorilor de instrucție, prin prisma normei procesuale stipulate de art. 297 alin. (4) CPP, aduc atingere dreptului la un proces echitabil al persoanei puse sub acuzație. Astfel, declinările de competență, ca urmare a aplicării normei procesuale menționate mai sus, pot afecta termenele rezonabile de examinare a cererilor părților. Or, art. 6 CEDO impune finalizarea procedurii judiciare în termen rezonabil, inclusiv cele ce implică soluționarea cererilor înaintate judecătorului de instrucție în ordinea art. 313 Cod de procedură penală. Prin urmare, la aplicarea concluziilor Deciziei Curții Constituționale nr. 91 din 19 septembrie 2019, autoritățile judecătorești trebuie să mențină un echilibru, altfel ne-am putea trezi în situația în care instituția judecătorului de instrucție este substituită prin declinări abuzive, ceea ce îngreunează foarte mult examinarea cu celeritate a cauzelor penale în fața primei instanțe.

Raționamentul expus supra are ca fundament ideea că „controlul judiciar al procedurii de urmărire penală constă în verificarea de către o instanță independentă și imparțială, sesizată în modul prevăzut de lege, a acțiunilor organului de urmărire penală și a organului care efectuează activitate operativă de investigație în scopul depistării și înlăturării încălcărilor drepturilor omului încă la faza de urmărire penală și asigurării respectării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale participanților la proces și ale altor persoane” [10, pct.1].

Un asemenea exemplu este reprezentat de situația în care partea apărării, încă de la faza de urmărire penală, solicită încetarea procesului penal, ca urmare a intervenirii termenului de prescripție, temei reglementat în art. 275 alin. (4) Cod de procedură penală, circumstanțe care exclud urmărirea penală, iar judecătorul de instrucție, fără a soluționa cererea dată, așteaptă expedierea cauzei penale în instanța de judecată, pentru a fi examinată în fond, ceea ce îi oferă și posibilitatea declinării de competență, fără a se expune pe fondul acesteia. Este important în acest context să amintim cele statuate de CtEDO în cauza *Felix Guțu c. Republica Moldova*, §. 59. CtEDO „atrage atenția la faptul că, în conformitate cu prevederile legale interne relevante (...), amnistia putea fi aplicată la orice etapă a procesului penal. În special, prin aplicarea art. 275 Cod de procedură penală, intervenția amnistiei împiedica o continuare a urmăririi penale, în același mod ca și prescripția” [15].

Reglementarea de la art. 297 alin. (4) Cod de procedură penală a constituit obiect de examina-

re la Curtea Constituțională, care, prin Decizia nr. 91 din 19 septembrie 2019, a statuat în pct. 19 al Deciziei că problema articolului 297 alin. (4) Cod de procedură penală „se referă la aspecte ce țin de interpretarea și aplicarea legii” [8]. În continuare, Curtea, în pct. 20 al Deciziei menționate, oferă drept remediu posibilitatea ca „părțile să conteste abuzurile comise și să utilizeze căile de atac”. Deci, reiterăm că „judecătorului de instrucție îi revine sarcina de a cenzura orice pretins abuz al organului de urmărire penală” [13, p. 2].

Un alt incident de procedură atestat în cadrul ședinței preliminare, care impune ca acuzatorul de stat să aibă un rol activ, este situația în care părților, la finalizarea urmăririi penale, nu li s-a pus la dispoziție rechizitoriul și materialele cauzei penale. Este de reținut că în cazul acestui incident, în lipsa dovezii că acuzatorul de stat a înmănat rechizitoriul, instanța de judecată este obligată să pună în sarcina acuzatorului de stat înmânarea rechizitoriului și materialelor de urmărire penală inculpatului sau apărătorului, după caz.

Referitor la incidentul expus mai sus, ne expunem opinia că, în cazul în care, fie la faza de urmărire penală sau la faza judecării cauzei, dacă din partea apărării parvine o cerere de încetare a procesului penal în legătură cu expirarea termenului de prescripție a tragerii la răspundere penală, semnată de către inculpat, procesul urmează a fi încetat. Este important de reținut că, în situația când prescripția tragerii la răspundere penală este expirată până la momentul începerii urmăririi penale, nu pot fi făcute raportări cu temei de nereabilitare/reabilitare.

În sensul celor expuse, este important de reținut că, potrivit jurisprudenței CtEDO, și anume în cauza *Kamasinski c. Austria*, § 79, „rechizitoriul joacă un rol crucial în procesul penal și din momentul elaborării acestuia inculpații sunt în mod oficial înștiințați cu privire la aspectele de fapt și de drept ale acuzațiilor ce li se aduc” [16]. Prin urmare, respectarea de către procuror a condițiilor art. 296 Cod de procedură penală are o pondere covârșitoare în asigurarea unui proces echitabil și care, după caz, determină bunul mers al ședinței preliminare. În contextul celor expuse, aducem drept exemplu concluziile din Decizia Curții Supreme de Justiție nr. 1ra-61/20, care reflectă importanța corespunderii rechizitoriului cu dispozițiile art. 296 Cod de procedură penală: „Instanța de apel a ignorat dispozițiile art. 51, 52, 113 Cod penal, coroborat dispozițiilor art. 281 alin. (2), 296 alin. (2) Cod de procedură penală. În ședința preliminară în fața primei instanțe a pus în evidență că actele de acuzare nu corespund exigențelor fondate pe dispozițiile art. 6, § 3 CEDO, în special, prin neindicarea în actele de acuzare a „caracterului 11 vinei”, or, din expunerea elementelor faptice nu rezultă că inculpatul a fost acuzat pentru comiterea faptei cu „intenție directă”, tot așa după cum nu rezultă nici din dispozitivul actului de sesizare a instanței de judecată” [6].

Tot în cadrul ședinței preliminare o frecvență mare o reprezintă cererile apărării privind excluderea probelor din dosar. Soluționarea acestor cereri implică un rol activ al procurorului care reprezintă învinuirea în fața instanței de judecată. Concluzia reținută supra își are argumentarea în aceea că procurorul participant la judecarea cauzei penale este obligat să mențină pe tot parcursul procesului penal un rol activ, cu precădere, în cadrul ședinței preliminare. La acest aspect, prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale [11, pct. 6], s-a statuat că „instanța de judecată poate dispune excluderea mijloacelor de probă, administrate de către procuror la urmărirea penală, numai în cazul în care constată o încălcare substanțială și semnificativă a unei dispoziții legale privind administrarea probatoriului care, în împrejurări concrete ale cauzei, face ca mijlocul de probă administrat să aducă atingere caracterului echitabil al procesului penal în ansamblu (de exemplu, în cazul maltratărilor admise de către ofițerii organului de urmărire penală, tratamentului inuman și degradant, aplicării violenței, nulității absolute a actului procesual prevăzut de art. 251 alin. (3) Cod de procedură penală etc., cauza *Boicenco v. Moldova* din 11.07.2006, cauza *Popovici v. Moldova*)”.

La soluționare cererilor privind excluderea probelor din dosar la etapa ședinței preliminare urmează ca acuzatorul de stat să exercite o poziție activă. Totodată, la acest aspect urmează a reține concluziile Curții Constituționale expuse în Decizia nr. 47 din 22 mai 2018, de inadmisibilitate a sesizării nr. 56g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 94 alin. (1) din Codul de procedură penală, și anume excluderea probelor din dosarul penal. Astfel, în pct. 51-53 al Deciziei menționate Curtea statuează „că, în funcție de etapa la care se constată inadmisibilitatea probei, aplicarea acestei dispoziții în privința unei cauze concrete determină două variante posibile de excludere a probei. În acest sens, urmează a fi excluse din dosarul cauzei penale, cu înlăturarea fizică din conținutul său, probele inadmisibile, care au fost catalogate astfel la faza urmăririi penale. Pe de altă parte, inadmisibilitatea probei stabilită la etapa judecării cauzei penale impune doar o obligație a instanței de a nu ține cont de ea la adoptarea deciziei sale” [7, pct. 51-53]. La acest aspect ținem să evidențiem faptul că, potrivit prevederilor art. 290 Cod de procedură penală, excluderea probelor din materialele cauzei este de competența procurorului, care, atunci când va constata că probele sunt obținute contrar prevederilor legale și cu încălcarea drepturilor bănuțului/invinuitului, va emite o ordonanță motivată de excludere. La fel este de reținut că excluderea probelor din dosar este posibilă la faza de urmărire penală, atunci când acestea sunt obținute contrar prevederilor legale, de către judecătorul de instruc-

ție, prin prisma prevederilor art. 313 alin. (5) Cod de procedură penală, când, de exemplu, se constată nulitatea actului prin care a fost administrată proba. Apreciem ca fiind corectă soluția primei instanțe expusă în dosarul nr. 1-4813/2019, care, în ședința preliminară, fiind investită cu cererea de declarare a nulității probei, a dispus că obiecțiile formulate de partea apărării în ședința preliminară, în special, privind nulitatea probelor, nu vor fi examinate la etapa ședinței, comunicând că se va expune la etapa aprecierii probelor pe fondul cauzei [16].

În urma analizei cadrului juridic procesual și a jurisprudenței Curții Constituționale, rezultă cert că excluderea probelor din dosar poate avea loc doar la faza de urmărire penală și nicidecum la faza ședinței preliminare, când probele pot fi analizate doar din perspectiva pertinentei. Totuși, notificărilor din ședința de judecată preliminară privitor la excluderea probelor din dosar de către instanța de judecată ar urma să li se acorde un răspuns la etapa expunerii pe fond. Este important ca instanța de judecată să acorde o atenție sporită cererilor de acest fel, or, la soluționarea acestor cereri intervin două principii fundamentale ce caracterizează probele într-un proces penal, și anume: principiul credibilității probei și principiul sancționator, care are ca scop descoperirea practicilor de încălcare a dispozițiilor procesuale ce se referă la administrarea probelor de către organul de urmărire penală.

Specific pentru etapa ședinței de judecată preliminară sunt și cererile înaintate de partea apărării cu privire la anexarea sau administrarea unor probe noi la dosar. La acest aspect menționăm că acuzatorul de stat urmează, în principal, să aibă o expunere activă ori cunoaștem că administrarea probelor are loc, de regulă, la etapa urmăririi penale. În orice situații, la soluționarea unor asemenea cereri din partea părții apărării, instanța de judecată trebuie să fie consecventă și să asigure garantarea drepturilor concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, ale inculpatului, precum și necesitatea de a respecta rangul preminent al dreptului la un proces echitabil într-o societate democratică.

În contextul celor expuse, este imperios de a reține că paragraful 3 al art. 6 din Convenția Europeană [5] recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Astfel, în cadrul ședinței preliminare se atestă cereri privind explicarea învinuirii de către procuror. La soluționarea acestor cereri urmează de reținut că învinuirea formulată trebuie să fie precisă și completă, ea reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor. Concluzia expusă rezultă din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica aplicării legislației pentru asigurarea dreptului la apărare al bănuțului, inculpatului, învinuitului și condamnatului în procedura penală. La acest aspect, reamintim faptul că dreptul la apă-

rare implică dreptul acuzatului de a fi informat nu doar cu privire la faptele materiale de care este acuzat și pe care se bazează acuzația, dar și cu privire la încadrarea juridică a faptelor. Concluzia expusă rezidă din pct. 25 al hotărârii CtEDO în cauza *Adrian Constantin v. România*.

Pe parcursul întregului proces penal, urmează ca agenții statului să-i asigure persoanei învinuite garanțiile ce derivă din principiul prezumției nevinovăției, care protejează persoana învinuită de săvârșirea unei fapte penale împotriva unui verdict de culpabilitate ce nu a fost stabilit în mod legal și privește ansamblul procedurii penale litigioase, fiind inclus, astfel, și modul de administrare a probelor [12].

Este important de reținut că actualele prevederi procesuale ce reglementează instituția ședinței preliminare și jurisprudența Curții Constituționale nu permit verificarea corespunderii rechizitoriului ca act de sesizare a instanței, cu reglementările procesuale de la art. 296 Cod de procedură penală. Prin urmare, examinarea legalității sesizării instanței de judecată, a corespunderii rechizitoriului cu dispozițiile legale care reglementează finalizarea urmăririi penale și a expedierii cauzei în instanța de judecată, la etapa ședinței preliminare instanța de fond, prin prisma jurisprudenței Curții Constituționale, nu se poate expune, cu excepția de a pune în obligația acuzatorului de stat de a prezenta părții apărării rechizitoriul, materialele cauzei penale și explicarea învinuirii formulate.

În concluzie, în faza judecării cauzei în prima instanță, anume etapa ședinței preliminare este o etapă inițială și obligatorie a judecării, fără de care nu se poate judeca fondul cauzei. Acuzatorul de stat are un rol cheie în soluționarea cererilor și demersurilor. Reieșind din atribuțiile acestuia, el urmează să prezinte o poziție clară și argumentată la soluționarea fiecărei cereri. Finalizarea ședinței preliminare are loc odată cu emiterea încheierii judecătorului privind numirea cauzei spre judecare, emisă în condițiile art. 351 Cod de procedură penală.

Este important de reținut că, așa cum sunt astăzi prezente reglementările procesuale privind ședința preliminară, judecătorul nu are dreptul de a da apreciere probelor. Cele menționate sunt confirmate și de jurisprudența Curții Constituționale. Totuși, judecătorul ar urma să ofere în mod obligatoriu o apreciere asupra notificărilor părții apărării din ședința preliminară la expunerea pe fondul cauzei și să sancționeze „violările deliberate și conștiente” admise la etapa administrării probatoriului de către organul de urmărire penală, prin declararea acestora inadmisibile.

Referințe bibliografice

1. Calendari D. Participarea procurorului la etapa cercetării judecătorești în instanța de Apel pe cauze penale. În: *Revista Procuraturii Republicii Moldova*, 2022, nr. 9, p. 5-11.

2. Chirtoaca I. *Particularitățile punerii pe rol a cauzelor penale – aspecte teoretico-practice*. În: *Revista „Legea și viața”*, 2022 – ediția septembrie-octombrie, p.129-135.
3. Codul de procedură penală al Republicii Moldova din 24 martie 1961. În *Veștile RSSM*, 1961 (abrogat).
4. Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Nr. 122 din 14 martie 2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
5. Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 4 noiembrie 1950. Semnată de către R. Moldova la 13 iulie 1995, ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 1298-XIII din 24 iulie 1999. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1999, nr. 54-55/502.
6. Decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 19.05.2020. Dosar nr. 1ra-61/20. http://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=16170 (vizitat 22.11.2022).
7. Decizia Curții Constituționale nr. 47 din 22.05.2018 de inadmisibilitate a sesizării nr. 56g/2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din articolul 94 alin. (1) din Codul de procedură penală. <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?l=ro&tip=decizii&docid=472> (vizitat 20.11.2022).
8. Decizia Curții Constituționale nr. 91 din 19 septembrie 2019, de inadmisibilitate a sesizării nr. 132g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 297 din Codul de procedură penală.
9. Dolea Ig. *Codul de procedură penală al Republicii Moldova (Comentariu aplicativ)*. Chișinău: Cartea Juridică, 2016. 1172 p.
10. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale, nr. 7 din 4 iulie 2005. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=232 (vizitat 12.11.2022).
11. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție cu privire la unele chestiuni ce vizează participarea procurorului la judecarea cauzei penale, nr. 12 din 24 decembrie 2012. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=43 (vizitat 22.11.2022).
12. Încheierea instanței emisă la etapa ședinței preliminare pe dosarul nr. 1-4813/2019.
13. Osoianu T. *Interpretarea sintagmei – alte acțiuni care afectează drepturile și libertățile constituționale ale persoanei, expusă în art. 313 alin. (2) pct. 3) CPP*. <https://juridicemoldova.md/11298/interpretarea-sintagmei-alte-actiuni-care-afecteaza-drepturile-si-libertatile-constitutionale-ale-persoanei-expusa-in-art-313-alin-2-pct-3-cpp.html> (vizitat 22.11.2022).
14. Pătulea V. *Proces echitabil: jurisprudența comentată a Curții Europene a Drepturilor Omului*, Institutul român pentru drepturile omului, București, 2007. 189 p.
15. Speța *Felix Guțu c. Republicii Moldova*, hotărârea din 20.10.2020. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-205638> (vizitat 22.11.2022).
16. Speța *Kamasinski c. Austria*, hotărârea din 19.12.1989. <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57614> (vizitat 25.11.2022).
17. Theodoru Gr., Chiș I.-P. *Tratat de Drept procesual penal*. Ediția a 4-a. București: Hamangiu, 2020. 1171 p.